

Karty informacyjne o roślinach stosowanych w ogrodnictwie należących do inwazyjnych gatunków obcych

Wyjaśnienie użytych w kartach kategorii gatunków inwazyjnych według publikacji *Rośliny obcego pochodzenia w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem gatunków inwazyjnych*

kategoria I – gatunki potencjalnie inwazyjne, obecnie zajmujące niewielki areal lub mające niewielką liczbę stanowisk w kraju lub w poszczególnych regionach;

kategoria II – gatunki, które już ujawniły właściwości inwazyjne w niektórych regionach, zwiększają zajmowany areal bądź liczbę stanowisk lub cechują się dużym potencjałem inwazyjnym znanym z innych krajów;

kategoria III – gatunki, które występują licznie na niewielu stanowiskach lub w rozproszeniu na wielu stanowiskach, wprawdzie o małej liczbie osobników, lecz o znanym znaczącym zagrożeniu ekologicznym, ekonomicznym lub społecznym;

kategoria IV – gatunki, których występowanie na obszarze Polski ma bardzo istotne znaczenie – znana jest zarówno duża liczba ich stanowisk, jak i duża liczebność osobników w grupie; większość nadal zwiększa liczbę stanowisk lub zajmowany obszar.

Kryteria przyporządkowania gatunku do kategorii gatunków inwazyjnych można znaleźć w publikacji *Rośliny obcego pochodzenia w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem gatunków inwazyjnych*, dostępnej w serwisie: kdpo.gdos.gov.pl.

Aronia śliwolistna

Nazwa łacińska: *Aronia xprunifolia* (synonimy: *A. floribunda*, *Photinia xprunifolia*, *Photinia floribunda*)

Rodzina: różowate (*Rosaceae*)

Pochodzenie: Ameryka Północna

Krótki opis:

Krzew o liściach przebarwiających się jesienią na kolor ciemnoczerwony i mięsistych ciemnogrnatowych owocach. Naturalny mieszaniec aronii czerwonej (*A. arbutifolia*) i aronii czarnej (*A. melanocarpa*). Rozmnaża się za pomocą nasion lub odrostów korzeniowych. Preferuje gleby wilgotne o kwaśnym odczynie, ale może rosnąć również na innych glebach. Toleruje zacienienie. Może mieć wpływ na rodzimą przyrodę poprzez ograniczenie rozwoju innych roślin.

Zastosowanie: roślina sadownicza uprawiana na plantacjach produkcyjnych oraz amatorsko w ogrodach przydomowych. Owoce wykorzystywane są w przemyśle spożywczym i na przetwory.

Inwazyjność w Polsce: gatunek jest inwazyjny tylko w skali lokalnej, ale stopniowo zajmuje nowe stanowiska. Został zakwalifikowany do I kategorii gatunków inwazyjnych.

W przyrodzie może rozprzestrzeniać się na terenach podmokłych, dlatego szczególnie zagrożenie stanowi dla torfowisk. Od kilkadziesiąt lat występuje na pojedynczych torfowiskach w Wielkopolsce i na Pomorzu.

Inwazyjność w Europie: w niektórych krajach Europy jest gatunkiem inwazyjnym (m.in. w Norwegii) lub obcym zdomowionym, ale niezakwalifikowanym jako inwazyjny (m.in. w Holandii, Belgii, Niemczech, na Łotwie).

Zalecenia:

Obszary, na których nie należy uprawiać gatunku:

- w pobliżu lasów, cieków wodnych i torfowisk,
- na obszarach chronionych i w ich otulinie.

Zaleca się wprowadzenie poniższych sposobów zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się rośliny poza miejsce uprawy:

- regularne koszenie, wyrwanie lub wykopywanie młodych roślin na obszarach sąsiadujących z miejscem uprawy,
- usunięcie rośliny po zakończeniu uprawy.

Autor zdjęcia: J. Borowski

Aster nowobelgijski

synonimy: Aster wirginijski, Marcinki wirginijskie

IV

Nazwa łacińska: *Aster novi-belgii* (synonimy: *A. spectabilis*, *Symphotrichum novi-belgii*)

Rodzina: astrowate (*Asteraceae*)

Pochodzenie: Ameryka Północna

Krótki opis:

Bylina ozdobna. Kwiaty fioletowe, niebieskie, różowe lub rzadko białe. Rozmnaża się przede wszystkim przez kłącza (podziemne pędy), jak również za pomocą nasion przenoszonych przez wiatr, wodę lub zwierzęta. Może produkować nawet do 10 000 nasion na jednym pędzie. Silnie konkuruje z rodzimymi roślinami, tworząc zwarte kępy.

Zastosowanie: roślina sadzona na rabatach bylinowych w ogrodach wiejskich i przydomowych.

Inwazyjność w Polsce: gatunek jest inwazyjny w skali kraju i w szybkim tempie zwiększa liczbę stanowisk. Został zakwalifikowany do IV kategorii gatunków inwazyjnych.

Rozprzestrzenia się w miejscach wilgotniejszych, na brzegach rzek i zbiorników wodnych, w zbiorowiskach szuwarowych, ale również na przydrożach, nieużytkach czy terenach

kolejowych. Coraz częściej spotykany jest na łąkach oraz nieużytkach porolnych, które opanowuje wraz z nawłociami.

W Polsce występuje bardzo często, zwłaszcza w dolinach rzek: Odry, Wisły, Bugu i ich dopływów. Spotykany jest również na obszarach chronionych, m.in. w Wielkopolskim i Słowińskim Parku Narodowym.

Inwazyjność w Europie: w wielu krajach Europy jest gatunkiem inwazyjnym w skali kraju lub lokalnie (m.in. w Belgii, Francji, Niemczech, Czechach, Austrii, na Litwie).

Zalecenia:

Obszary, na których nie należy uprawiać gatunku:

- w pobliżu cieków i zbiorników wodnych oraz wilgotnych łąk,
- w otwartym krajobrazie,
- na obszarach chronionych i w ich otulinie.

Zaleca się rezygnację z uprawy lub wprowadzenie poniższych sposobów zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się rośliny poza miejsce uprawy:

- regularne koszenie lub wykopywanie młodych roślin z obszarów sąsiadujących z miejscem uprawy, najlepiej przed okresem owocowania,
- usunięcie rośliny po zakończeniu uprawy.

Autor zdjęcia:

Andrew Butko [GFDL 1.3 (www.gnu.org/licenses/fdl-1.3.html) or CC-BY-SA-3.0 (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>)], via Wikimedia Commons

Aster wierzbolistny

Nazwa łacińska: *Aster ×salignus* (synonim: *Aster lanceolatus* × *novi-belgii*)

Rodzina: astrowate (*Asteraceae*)

Pochodzenie: Ameryka Północna

Krótki opis:

Bylina o kwiatach liliowoniebieskich lub białych. Mieszaniec astra lancetowatego (*Aster lanceolatus*) i astra nowobelgijskiego (*Aster novi-belgii*). Rozmnaża się przede wszystkim przez kłącza (podziemne pędy), jak również za pomocą nasion przenoszonych przez wiatr, wodę lub zwierzęta. Silnie konkuruje z rodzimymi roślinami, tworząc zwarte kępy.

Zastosowanie: roślina ozdobna.

Inwazyjność w Polsce: gatunek jest inwazyjny tylko w skali lokalnej. Został zakwalifikowany do I kategorii gatunków inwazyjnych.

Rozprzestrzenia się w miejscach wilgotniejszych, na brzegach rzek i zbiorników wodnych, w zbiorowiskach szuwarowych, ale również na przydrożach, nieużytkach czy terenach kolejowych. Coraz częściej spotykany jest na łąkach oraz nieużytkach porolnych, które opanowuje wraz z nawłociami.

W Polsce został stwierdzony m.in. w Biebrzańskim Parku Narodowym, Beskidzie Makowskim i na Dolnym Śląsku.

Inwazyjność w Europie: w niektórych krajach Europy jest gatunkiem inwazyjnym w skali kraju lub lokalnie (m.in. w Belgii, Niemczech, na Łotwie, w Rosji).

Zalecenia:

Obszary, na których nie należy uprawiać gatunku:

- w pobliżu cieków i zbiorników wodnych oraz wilgotnych łąk,
- w otwartym krajobrazie,
- na obszarach chronionych i w ich otulinie.

Zaleca się rezygnację z uprawy lub wprowadzenie poniższych sposobów zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się rośliny poza miejsce uprawy:

- regularne koszenie lub wykopywanie młodych roślin z obszarów sąsiadujących z miejscem uprawy, najlepiej przed okresem owocowania,
- usunięcie rośliny po zakończeniu uprawy.

Autor zdjęcia:

Rod Allday [CC-BY-SA-2.0 (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0>)], undefined

Dąb czerwony

IV

Nazwa łacińska: *Quercus rubra* (synonimy: *Q. borealis*, *Q. borealis var. maxima*)

Rodzina: bukowate (*Fagaceae*)

Pochodzenie: Ameryka Północna

Krótki opis:

Drzewo szybko rosnące o szerokiej koronie. Jesienią liście przebarwiają się na czerwono. Rozmnaża się za pomocą nasion. Owoce – żołędzie stanowią pożywienie dla zwierząt, które przyczyniają się do ich rozprzestrzeniania na znaczne odległości. W porównaniu z rodzimymi dębami rośnie szybciej i owocuje w młodszym wieku oraz bardziej toleruje zacienienie. Preferuje gleby piaszczyste, świeże lub suche, ale może rosnąć również na innych glebach. Jest także wytrzymała na zanieczyszczenia powietrza, suszę oraz mróz. Gatunek łatwo dziczeje. Ogranicza rozwój roślin rodzimych, ponieważ silnie zacienia podłoże, a ponadto jego liście i korzenie zawierają związki toksyczne (allelopatyczne) dla innych roślin. Dodatkowo opadłe liście tworzą warstwę wolno rozkładającej się ściółki, która powoduje zakwaszenie gleby. Siedlisko przyrodnicze przekształcone w wyniku rozwoju zbiorowisk z dominacją dębu czerwonego ma zmieniony skład gatunkowy roślin, grzybów oraz owadów.

Zastosowanie: ozdobne drzewo uliczne i przydrożne, stosowane w zieleni miejskiej, leśnictwie, a także do rekultywacji terenów zdegradowanych.

Inwazyjność w Polsce: gatunek jest inwazyjny w skali kraju i stopniowo zajmuje nowe stanowiska. Został zakwalifikowany do IV kategorii gatunków inwazyjnych.

Występuje często w lasach oraz na nieużytkach. Szczególne zagrożenie stanowi dla cennych zbiorowisk leśnych, np. ciepłolubnych dąbrów i buczyn. Ponadto wkracza do muraw i zarośli kserotermicznych, muraw napiaskowych, wydm śródlądowych oraz zbiorowisk naskalnych.

W Polsce odnotowano dużą liczbę stanowisk tego gatunku. W parkach narodowych i parkach krajobrazowych jest jednym z najbardziej rozpowszechnionych gatunków obcych (występuje w ok. 90% parków w Polsce).

Inwazyjność w Europie: w wielu krajach Europy jest gatunkiem inwazyjnym w skali kraju lub lokalnie (m.in. w Belgii, Niemczech, Czechach, na Litwie).

Zalecenia:

Obszary, na których nie należy uprawiać gatunku:

- w pobliżu lasów, wydm i cieków wodnych,
- w otwartym krajobrazie,
- na obszarach chronionych i w ich otulinie.

Zaleca się rezygnację z uprawy lub wprowadzenie poniższych sposobów zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się rośliny poza miejsce uprawy:

- regularne wyrywanie, wycinanie lub wykopywanie młodych roślin na obszarach sąsiadujących z miejscem uprawy,
- po zakończeniu uprawy usunięcie rośliny.

Autor zdjęcia: W. Danielewicz

Dereń rozłogowy

Nazwa łacińska: *Cornus sericea* (synonimy: *C. stolonifera*, *C. alba* subsp. *stolonifera*, *Swida sericea*)

Rodzina: dereniowate (*Cornaceae*)

Pochodzenie: Ameryka Północna

Krótki opis:

Krzew ozdobny o czerwonych pędach i białych owocach. Rozmnaża się przede wszystkim poprzez łatwo zakorzeniające się pędy, jak również za pomocą nasion. Nasiona rozprzestrzeniane są przez ptaki oraz wodę. Preferuje miejsca nasłonecznione oraz gleby wilgotne, żyzne. Znosi również okresowe podtopienia. Wytrzymały na zanieczyszczenia powietrza i mróz. Na otwartej przestrzeni może w szybkim tempie tworzyć zwarte łany. W ten sposób ogranicza rozwój roślin rodzimych oraz hamuje naturalną sukcesję roślinności.

Zastosowanie: gatunek ozdobny stosowany w miastach, parkach, zieleni osiedlowej, do obsadzania, umacniania i stabilizacji skarp.

Inwazyjność w Polsce: gatunek jest inwazyjny w skali regionalnej i stopniowo zajmuje nowe stanowiska. Został zakwalifikowany do III kategorii gatunków inwazyjnych.

Stanowi szczególne zagrożenie dla rodzimej roślinności nad rzekami i jeziorami oraz dla wilgotnych łąk. Występuje również w podszybie wilgotnych lasów i na ich obrzeżach oraz na nieużytkach.

Rozprzestrzenia się w Biebrzańskim Parku Narodowym. Stwierdzony również na pojedynczych stanowiskach m.in. w zachodniej Polsce (Dolny Śląsk, ziemia lubuska, Wielkopolska).

Inwazyjność w Europie: w niektórych krajach Europy jest gatunkiem inwazyjnym w skali kraju lub lokalnie (m.in. w Belgii, na Łotwie, w Norwegii) lub potencjalnie inwazyjnym (m.in. w Irlandii, Holandii).

Zalecenia:

Obszary, na których nie należy uprawiać gatunku:

- w pobliżu lasów, cieków i zbiorników wodnych oraz wilgotnych łąk,
- w otwartym krajobrazie,
- na obszarach chronionych i w ich otulinie.

Zaleca się rezygnację z uprawy lub wprowadzenie poniższych sposobów zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się rośliny poza miejsce uprawy:

- wykopywanie, ścinanie lub wrywanie młodych roślin na obszarach sąsiadujących z miejscem uprawy,
- w miarę możliwości – ścinanie kwiatostanów po przekwitnięciu i ich utylizację,
- po zakończeniu uprawy usunięcie rośliny.

Autor zdjęcia: W. Danielewicz

Jesion pensylwański

Nazwa łacińska: *Fraxinus pennsylvanica* (synonimy: *F. pubescens*, *F. lanceolata*)

Rodzina: oliwkowate (*Oleaceae*)

Pochodzenie: Ameryka Północna

Krótki opis:

Drzewo szybko rosnące o szerokiej koronie. Jesienią liście wcześniej przebarwiają się charakterystycznie na jasno żółto. Rozmnaża się przede wszystkim za pomocą licznych nasion. Nasiona przenoszone są na znaczne odległości przez wiatr, wodę, ptaki i drobne ssaki. Preferuje miejsca nasłonecznione. Ma małe wymagania glebowe i jest wytrzymałe na zanieczyszczenia powietrza, suszę oraz mróz. Przystosowane do wzrostu na terenach okresowo zalewanych w dolinach rzek. Ogranicza rozwój roślin rodzimych poprzez tworzenie zwartych kęp oraz wydzielanie do gleby związków toksycznych (allelopatycznych) dla innych roślin.

Zastosowanie: ozdobne drzewo przydrożne i przyuliczne, stosowane również w celu rekultywacji terenów oraz dawniej w leśnictwie. Wykazuje odporność na *Chalara fraxinea*, patogen porażający inne gatunki jesionów.

Inwazyjność w Polsce: gatunek jest inwazyjny w skali kraju i stopniowo zajmuje nowe stanowiska. Został zakwalifikowany do III kategorii gatunków inwazyjnych.

Występuje zarówno na terenach zdegradowanych, np. nieużytkach, zrębach leśnych, jak i w naturalnych siedliskach przyrodniczych. Stanowi szczególne zagrożenie dla roślinności nadrzecznej, jak również dla roślinności nadmorskiej, torfowisk i cennych zbiorowisk leśnych, np. ciepłolubnych buczyn.

W Polsce odnotowano dużą liczbę stanowisk tego gatunku. Stwierdzono go m.in. w lasach na Wyżynie Śląskiej i Krakowsko-Wieluńskiej, w otulinie Kampinoskiego Parku Narodowego, w Puszczy Białowieskiej oraz w lasach łągowych doliny Odry, m.in. na Dolnym Śląsku.

Inwazyjność w Europie: w wielu krajach Europy jest gatunkiem inwazyjnym w skali kraju lub lokalnie (m.in. w Belgii, Niemczech, Austrii, Czechach, Rosji).

Zalecenia:

Obszary, na których nie należy uprawiać gatunku:

- w pobliżu lasów, wybrzeża morskiego, torfowisk i cieków wodnych,
- w otwartym krajobrazie,
- na obszarach chronionych i w ich otulinie.

Zaleca się rezygnację z uprawy lub wprowadzenie poniższych sposobów zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się rośliny poza miejsce uprawy:

wycinanie lub wykopywanie młodych roślin na obszarach sąsiadujących z miejscem uprawy, po zakończeniu uprawy usunięcie drzewa, najlepiej wraz z karpiną (ponieważ tworzy odrosty korzeniowe).

Autor zdjęcia:

Matt Lavin from Bozeman, Montana, USA (Fraxinus pennsylvanica Uploaded by Tim1357) [CC-BY-SA-2.0 (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0>)], undefined

Kolcowój pospolity

nazwa zwyczajowa: krzew Goji

Nazwa łacińska: *Lycium barbarum* (synonimy: *L. halimifolium*, *L. europaeum*, *L. turbinatum*, *L. vulgare*)

Rodzina: psiankowate (*Solanaceae*)

Pochodzenie: Azja Wschodnia

Krótki opis:

Krzew o łukowato przewieszających się cienkich gałęziach i mięsistych czerwonych owocach. Preferuje miejsca nasłonecznione i żyzne gleby o odczynie zasadowym. Jest odporny na suszę. Rozmnaża się przede wszystkim za pomocą odrośli korzeniowych. Fragmenty korzeni lub pędów mogą być przenoszone na znaczne odległości z wodą, np. w wyniku ich naruszenia podczas przebudowy koryta rzeki, lub z ziemią, np. przewożoną z terenu budowy. Tworzy trudne do przebycia zarośla, silnie ograniczając w ten sposób rozwój innych roślin oraz zmieniając strukturę roślinności. Przycinanie powoduje rozrastanie się rośliny. Trudny do usunięcia z powodu odrostów korzeniowych.

Zastosowanie: gatunek uprawiany ze względu na właściwości zdrowotne owoców (suszonych lub przetworzonych), stosowany do stabilizacji stromych zboczy, skarp i nasypów oraz w celu rekultywacji terenów zdegradowanych. Kwiaty są miododajne.

Inwazyjność w Polsce: gatunek jest inwazyjny w skali regionalnej, utrzymuje się na dotychczasowych stanowiskach. Został zakwalifikowany do I kategorii gatunków inwazyjnych.

Rozprzestrzenia się głównie na terenach zdegradowanych. Stanowi zagrożenie w szczególności dla roślinności na wydmach i skarpacech rzecznych oraz dla muraw i zarośli kserotermicznych.

W Polsce odnotowano dużą liczbę stanowisk tego gatunku. Stwierdzony m.in. w Biebrzańskim Parku Narodowym, na wydmach śródlądowych w obszarze Natura 2000 „Dolna Odra” oraz w dolinie Bugu.

Inwazyjność w Europie: w niektórych krajach Europy jest gatunkiem inwazyjnym lokalnie lub w skali kraju (np. w Danii, Norwegii, Szwecji, Czechach) lub potencjalnie inwazyjnym (m.in. w Niemczech).

Zalecenia:

Obszary, na których nie należy uprawiać gatunku:

- w pobliżu lasów, cieków wodnych, wydm,
- w otwartym krajobrazie,
- na obszarach chronionych i w ich otulinie.

Zaleca się rezygnację z uprawy lub wprowadzenie poniższych sposobów zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się rośliny poza miejsce uprawy:

- regularne wykopywanie młodych roślin z obszarów sąsiadujących z miejscem uprawy,
- utylizacja usuniętych roślin poprzez spalenie lub kompostowanie w zamkniętym pojemniku (ponieważ może się ona rozmnożyć z fragmentów wyrzuconych pędów),
- usunięcie rośliny po zakończeniu uprawy.

Autor zdjęcia:

myself (myself) [CC-BY-3.0 (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0>)], undefined

Kroplik żółty

Nazwa łacińska: *Mimulus guttatus*

Rodzina: trędownikowate (*Scrophulariaceae*)

Pochodzenie: Ameryka Północna

Krótki opis:

Krótkowieczna bylina. Rozmnaża się za pomocą licznych drobnych nasion o wysokiej zdolności kiełkowania, roznoszonych przez wiatr lub wodę oraz wegetatywnie przez nadziemne rozłogi i fragmenty ukorzeniających się pędów. Roślina wilgociolubna, rośnie na glebach żyznych. Rozprzestrzenia się wzdłuż dolin rzecznych. Ma wpływ na rodzimą roślinność poprzez tworzenie zwartych lanów i w ten sposób ograniczanie rozwoju rodzimych gatunków oraz zmianę struktury roślinności.

Zastosowanie: roślina ozdobna.

Inwazyjność w Polsce: gatunek jest inwazyjny w skali regionalnej i stopniowo zajmuje nowe stanowiska. Został zakwalifikowany do III kategorii gatunków inwazyjnych.

W przyrodzie występuje głównie wzdłuż rzek, szczególnie w ich górnym biegu, rowów melioracyjnych oraz nad zbiornikami wodnymi, sporadycznie również na wilgotnych łąkach oraz torfowiskach.

W Polsce odnotowano dużą liczbę stanowisk tego gatunku, głównie w zachodniej części kraju (Dolny Śląsk, Pomorze Zachodnie). Pojedyncze stanowiska są znane także z Lubelszczyzny, Warmii, Wielkopolski i ziemi lubuskiej. Największa populacja jest w Karkonoskim Parku Narodowym, stwierdzony został również m.in. w Słowińskim Parku Narodowym.

Inwazyjność w Europie: w niektórych krajach Europy jest gatunkiem inwazyjnym w skali kraju lub lokalnie (m.in. w Belgii, Czechach) bądź potencjalnie inwazyjnym (m.in. w Irlandii, Norwegii, Szwecji, na Litwie).

Zalecenia:

Obszary, na których nie należy uprawiać gatunku:

- w pobliżu cieków i zbiorników wodnych,
- w otwartym krajobrazie,
- na obszarach chronionych i w ich otulinie.

Zaleca się rezygnację z uprawy lub wprowadzenie poniższych sposobów zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się rośliny poza miejsce uprawy:

- regularne koszenie, wrywanie lub wykopywanie młodych roślin z obszarów sąsiadujących z miejscem uprawy,
- utylizacja usuniętych roślin poprzez kompostowanie w zamkniętym pojemniku (ponieważ może się ona rozmnożyć nawet z fragmentów pędów),
- usunięcie rośliny po zakończeniu uprawy.

Autor zdjęcia:

Lamiot (Praca własna) [CC-BY-3.0 (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0>)], undefined

Łubin trwały

Nazwa łacińska: *Lupinus polyphyllus*

Rodzina: bobowate (*Fabaceae*)

Pochodzenie: Ameryka Północna

Krótki opis:

Bylina o ozdobnych kwiatostanach. Roślina ta użyźnia glebę, ponieważ żyje w symbiozie z bakteriami wiążącymi azot atmosferyczny. Rozmnaża się głównie za pomocą nasion, ale również przez kłącza (podziemne pędy). Łubin preferuje miejsca słoneczne, może rosnąć nawet na glebach ubogich. Ma wpływ na rodzimą roślinność poprzez konkurencję, jak również pogorszenie warunków rozwoju dla roślin przystosowanych do wzrostu na glebach o niewielkiej zawartości azotu.

Zastosowanie: roślina ozdobna, ponadto dzięki symbiozie z bakteriami wiążącymi azot atmosferyczny użyźnia glebę i jest wykorzystywana do rekultywacji terenów. Wyhodowane zostały również odmiany uprawiane na paszę.

Inwazyjność w Polsce: gatunek jest inwazyjny w skali kraju i stopniowo zajmuje nowe stanowiska. Został zakwalifikowany do III kategorii gatunków inwazyjnych.

W przyrodzie rozprzestrzenia się w prześwietlonych lasach, na przydrożach i łąkach.

W Polsce odnotowano dużą liczbę stanowisk tego gatunku. W parkach narodowych i parkach krajobrazowych jest jednym z najbardziej rozpowszechnionych gatunków obcych (występuje w ok. 72% parków w Polsce), m.in. w parkach narodowych: Góry Stołowe, Biebrzańskim i Wigierskim.

Inwazyjność w Europie: w wielu krajach Europy jest gatunkiem inwazyjnym w skali kraju lub lokalnie (m.in. w Czechach, Niemczech, Danii, Norwegii, Szwecji, Finlandii, na Litwie, Łotwie, w Estonii, Rosji) lub potencjalnie inwazyjnym (m.in. we Francji).

Zalecenia:

Obszary, na których nie należy uprawiać gatunku:

- w pobliżu lasów, cieków i zbiorników wodnych, wydm,
- w otwartym krajobrazie,
- na obszarach chronionych i w ich otulinie.

Zaleca się rezygnację z uprawy lub wprowadzenie poniższych sposobów zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się rośliny poza miejsce uprawy:

- regularne koszenie lub wykopywanie młodych roślin z obszarów sąsiadujących z miejscem uprawy,
- ścinanie kwiatostanów po przekwitnięciu i ich utylizację,
- usunięcie rośliny po zakończeniu uprawy.

Autor zdjęcia: B. Tokarska-Guzik

Naparstnica purpurowa

Nazwa łacińska: *Digitalis purpurea*

Rodzina: trędownikowate (*Scrophulariaceae*)

Pochodzenie: Europa Zachodnia

Krótki opis:

Roślina dwuletnia lub bylina. Rozmnaża się przez liczne drobne nasiona. Preferuje stanowiska słoneczne lub półcieniste oraz gleby wilgotne o odczynie obojętnym lub lekko kwaśnym. Tworząc zwarte łany, może mieć wpływ na ograniczenie rozwoju roślin rodzimych.

Zastosowanie: ozdobna roślina rabatowa uprawiana także na kwiat cięty oraz do pozyskiwania surowca zielarskiego.

Inwazyjność w Polsce: gatunek jest inwazyjny w skali regionalnej i stopniowo zajmuje nowe stanowiska. Został zakwalifikowany do II kategorii gatunków inwazyjnych.

W przyrodzie rozprzestrzenia się w miejscach nasłonecznionych: w lasach, w szczególności w lasach świerkowych i kwaśnych buczynach, np. na zrębach i polanach śródleśnych, w zaroślach kosodrzewiny i na łąkach.

W Polsce odnotowano dużą liczbę stanowisk tego gatunku, głównie na zachodzie kraju i w górach, np. w Karkonoszach, Beskidzie Śląskim, Tatrach.

Inwazyjność w Europie: w niektórych krajach Europy jest gatunkiem inwazyjnym lokalnie (m.in. w Finlandii, Czechach) lub gatunkiem zadomowionym, ale niezakwalifikowanym jako inwazyjny (m.in. w Austrii, Szwecji).

Zalecenia:

Obszary, na których nie należy uprawiać gatunku:

- w pobliżu lasów i cieków wodnych,
- w otwartym krajobrazie,
- na obszarach chronionych i w ich otulinie.

Zaleca się rezygnację z uprawy lub wprowadzenie poniższych sposobów zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się rośliny poza miejsce uprawy:

- regularne koszenie, wrywanie lub wykopywanie młodych roślin z obszarów sąsiadujących z miejscem uprawy,
- ścinanie kwiatostanów po przekwitnięciu i ich utylizację,
- usunięcie rośliny po zakończeniu uprawy.

Autor zdjęcia: B. Tokarska-Guzik

Orzech włoski

Nazwa łacińska: *Juglans regia*

Rodzina: orzechowate (*Juglandaceae*)

Pochodzenie: Azja

Krótki opis:

Drzewo o jadalnych owocach. Owoce stanowią pożywienie dla ptaków (m.in. gawronów i kawek), które często chowają orzechy w ziemi jako zapasy i w ten sposób przyczyniają się do ich rozprzestrzeniania. Rośnie w miejscach nasłonecznionych, preferuje gleby żyzne, zasobne w próchnicę i wapń. Orzech włoski zaciemnia podłoże oraz wydziela związki allelopatyczne, ograniczając w ten sposób wzrost innych roślin.

Zastosowanie: gatunek sadowniczy uprawiany na plantacjach produkcyjnych oraz amatorsko w ogrodach przydomowych.

Inwazyjność w Polsce: gatunek jest inwazyjny w skali regionalnej i w szybkim tempie zwiększa liczbę stanowisk. Został zakwalifikowany do II kategorii gatunków inwazyjnych.

Występuje głównie na odłogowanych polach w pobliżu ogrodów lub sadów. Może stanowić zagrożenie dla muraw kserotermicznych, ekstensywnych łąk oraz zarośli i lasów, np. ciepłolubnych buczyn.

Stanowiska w środowisku przyrodniczym znajdują się w przynajmniej kilku regionach zachodniej i południowej Polski. Na obszarach chronionych stwierdzony m.in. w Biebrzańskim Parku Narodowym oraz Parku Krajobrazowym Orlich Gniazd.

Inwazyjność w Europie: w wielu krajach Europy jest gatunkiem obcym zdomowionym, ale niezakwalifikowanym jako inwazyjny (m.in. w Portugalii, Hiszpanii, Niemczech, Danii, Wielkiej Brytanii, Czechach, na Ukrainie, w Bułgarii).

Zalecenia:

Obszary, na których nie należy uprawiać gatunku:

- w pobliżu lasów, muraw kserotermicznych i cieków wodnych,
- na obszarach chronionych i w ich otulinie.

Zaleca się wprowadzenie poniższych sposobów zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się rośliny poza miejsce uprawy:

- zbiór wszystkich owoców po zakończeniu okresu owocowania,
- regularne koszenie, wyrywanie lub wykopywanie młodych roślin na obszarach sąsiadujących z miejscem uprawy,
- usunięcie rośliny po zakończeniu uprawy.

Autor zdjęcia:

Autor: Thesupermat (Praca własna) [GFDL (<http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html>) lub CC-BY-SA-3.0-2.5-2.0-1.0 (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0>)], undefined

Powojnik pnący

Nazwa łacińska: *Clematis vitalba*

Rodzina: jaskrowate (*Ranunculaceae*)

Pochodzenie: zachodnia, środkowa i południowa Europa, północnozachodnia Afryka

Krótki opis:

Silnie rosnące pnącze o zdrewniałych pędach i kremowobiałych kwiatach, obficie kwitnące. Rozmnaża się przez nasiona, a jego owłosione owoce rozprzestrzeniane są przez wiatr, wodę i zwierzęta na znaczne odległości. Gatunek światło- i ciepłolubny, preferuje żyzne, zasadowe podłoże. Wspina się na drzewa i krzewy, konkurując w ten sposób z rodzimymi roślinami.

Zastosowanie: ozdobne pnącze osłonowe, służące do pokrywania ogrodzeń, murów, ekranów dźwiękochłonnych przy drogach i ulicach.

Inwazyjność w Polsce: gatunek jest inwazyjny w skali regionalnej i nie zwiększa swojego zasięgu. Został zakwalifikowany do II kategorii gatunków inwazyjnych.

Rozprzestrzenia się na terenach przekształconych przez człowieka, jak również w lasach i zaroślach, na brzegach rzek i jezior.

W Polsce odnotowano dużą liczbę stanowisk tego gatunku, spotykany jest częściej w zachodniej i środkowej części kraju. Na obszarach chronionych stwierdzony został m.in. w Ojcowskim Parku Narodowym.

Inwazyjność w Europie: w niektórych krajach Europy jest gatunkiem potencjalnie inwazyjnym (m.in. w Irlandii, Norwegii).

Zalecenia:

Obszary, na których nie należy uprawiać gatunku:

- w pobliżu lasów, cieków i zbiorników wodnych,
- w otwartym krajobrazie,
- na obszarach chronionych i w ich otulinie.

Zaleca się rezygnację z uprawy lub wprowadzenie poniższych sposobów zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się rośliny poza miejsce uprawy:

- stosowanie odmian sterylnych (niezawijających owoców i nasion),
- regularne koszenie lub wykopywanie młodych roślin z obszarów sąsiadujących z miejscem uprawy (najlepiej przed okresem owocowania),
- ścinanie kwiatostanów po przekwitnięciu,
- utylizacja usuniętych roślin i ich części poprzez spalenie lub kompostowanie w zamkniętym pojemniku,
- usunięcie rośliny po zakończeniu uprawy.

Autor zdjęcia:

AnRo0002 (Praca własna) [CC0], undefined

Rdest wielokłosowy

Nazwa łacińska: *Polygonum polystachyum* (synonimy: *Aconogon polystachyum*, *Persicaria polystachya*, *Persicaria wallichii*)

Rodzina: rdestowate (*Polygonaceae*)

Pochodzenie: Azja Środkowa

Krótki opis:

Bylina o białych kwiatach. Rozmnaża się przede wszystkim wegetatywnie za pomocą podziemnych pędów (kłączy) i fragmentów ukorzeniających się nadziemnych pędów. Fragmenty pędów mogą być przenoszone na znaczne odległości z wodą, np. w wyniku ich naruszenia podczas powodzi lub przebudowy koryta rzeki, lub z ziemią, np. przewożoną z terenu budowy. Tworzy zwarte łany, przez co ogranicza wzrost rodzimych roślin oraz prowadzi do zmian w ekosystemie. Gatunek trudny do usunięcia.

Zastosowanie: roślina ozdobna rzadko spotykana w uprawie.

Inwazyjność w Polsce: gatunek jest inwazyjny w skali regionalnej i stopniowo zajmuje nowe stanowiska. Został zakwalifikowany do II kategorii gatunków inwazyjnych.

W przyrodzie stanowi zagrożenie dla zbiorowisk nadrzecznych, w tym szczególnie w ich górnym biegu. Może rozprzestrzeniać się również na innych terenach wilgotnych. Zajmuje przeważnie siedliska przekształcone przez człowieka.

Obecnie odnotowany jest tylko na kilku stanowiskach w Polsce (w okolicach Barlinka, Brennej i Skawiny oraz w Zawoi, a także na terenie Sudetów).

Inwazyjność w Europie: w niektórych krajach Europy jest gatunkiem inwazyjnym (np. w Belgii, Szwajcarii) lub potencjalnie inwazyjnym (m.in. w Norwegii).

Zalecenia:

Obszary, na których nie należy uprawiać gatunku:

- w pobliżu cieków wodnych,
- w otwartym krajobrazie,
- na obszarach chronionych i w ich otulinie.

Zaleca się rezygnację z uprawy lub wprowadzenie poniższych sposobów zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się rośliny poza miejsce uprawy:

- wykopywanie młodych roślin z obszarów sąsiadujących z miejscem uprawy bądź w ostateczności koszenie i chemiczne zwalczanie rośliny na terenach, w których dopuszczalne jest stosowanie herbicydów,
- utylizacja usuniętych roślin poprzez spalenie lub kompostowanie w zamkniętym pojemniku (ponieważ może ona odrastać nawet z drobnych fragmentów wyrzuconych pędów),
- usunięcie rośliny po zakończeniu uprawy.

Autor zdjęcia:

Gilles San Martin (Praca własna) [CC-BY-SA-3.0 (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0>)], undefined

Robinia akacyjowa

synonim: grochodrzew, robinia biała

IV

Nazwa łacińska: *Robinia pseudoacacia*

Rodzina: bobowate (*Fabaceae*)

Pochodzenie: Ameryka Północna

Krótki opis:

Wysokie, cierniste drzewo o ażurowej koronie. Rozmnaża się przede wszystkim poprzez odrosty korzeniowe, jak również za pomocą nasion, które długo zachowują żywotność. Nasiona są rozprzestrzeniane przez wiatr, wodę lub w transportowanej ziemi. Preferuje miejsca nasłonecznione oraz gleby piaszczyste, świeże lub suche. Może rosnąć na glebach ubogich, ponieważ żyje w symbiozie z bakteriami wiążącymi azot atmosferyczny. Jest wytrzymałe na zanieczyszczenia powietrza, zasolenie, suszę, a nawet pożary. Ogranicza rozwój rodzimych roślin poprzez tworzenie zwartych kęp oraz wydzielanie do gleby związków toksycznych (allelopatycznych) dla innych roślin. Zmienia skład chemiczny gleby, co ogranicza rozwój roślin przystosowanych do wzrostu na glebach o niewielkiej zawartości azotu.

Zastosowanie: gatunek pionierski, stosowany w miastach, jako drzewo przyuliczne, do obsadzania i umacniania skarp oraz nasypów, do rekultywacji terenów zdegradowanych. Gatunek miododajny, wykorzystywany także w gospodarce leśnej.

Inwazyjność w Polsce: robinia akacja jest inwazyjna w skali kraju i stopniowo zajmuje nowe stanowiska. Została zakwalifikowana do IV kategorii gatunków inwazyjnych.

Występuje często m.in. w lasach na zrębach, na nieużytkach, wzdłuż torów kolejowych i dróg. Stanowi szczególne zagrożenie dla muraw i zarośli kserotermicznych, muraw napiaskowych, wydm śródlądowych, wrzosowisk oraz zbiorowisk naskalnych i nadrzecznych, jak również dla cennych zbiorowisk leśnych, np. ciepłolubnych dąbrów i grądów środkowoeuropejskich.

W Polsce odnotowano dużą liczbę stanowisk tego gatunku. W parkach narodowych i parkach krajobrazowych jest najbardziej rozpowszechnionym gatunkiem obcym (występuje w ok. 94% parków w Polsce).

Inwazyjność w Europie: w wielu krajach Europy jest gatunkiem inwazyjnym w skali kraju lub lokalnie (m.in. w Belgii, Francji, Niemczech, Austrii, Czechach, na Litwie, w Norwegii, Szwecji).

Zalecenia:

Obszary, na których nie należy uprawiać gatunku:

- w pobliżu lasów, wydm i cieków wodnych,
- w otwartym krajobrazie,
- na obszarach chronionych i w ich otulinie.

Zaleca się rezygnację z uprawy lub wprowadzenie poniższych sposobów zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się rośliny poza miejsce uprawy:

- regularne koszenie, wyrywanie lub wykopywanie młodych roślin na obszarach sąsiadujących z miejscem uprawy (pozostawienie nawet fragmentów korzeni może spowodować pojawienie się nowych roślin, a wycinanie drzew – rozwój licznych odrostów), w ostateczności chemiczne zwalczanie rośliny na terenach, w których dopuszczalne jest stosowanie herbicydów,
- utylizacja usuniętych korzeni poprzez spalenie lub kompostowanie w zamkniętym pojemniku,
- po zakończeniu uprawy usunięcie rośliny, najlepiej wraz z karpiną (ponieważ tworzy odrosty korzeniowe).

Autor zdjęcia: B. Rohm

Róża pomarszczona

IV

Nazwa łacińska: *Rosa rugosa*

Rodzina: różowate (Rosaceae)

Pochodzenie: Azja Wschodnia

Krótki opis:

Krzew o wyprostowanych, pokrytych kolcami pędach i intensywnie pachnących kwiatach. Rozmnaża się przede wszystkim za pomocą podziemnych pędów (rozłogów), jak również za pomocą nasion znajdujących się w mięsistych owocach. Nasiona rozprzestrzeniane są przez wodę (owoce mogą być unoszone przez wodę nawet przez 40 tygodni) oraz ptaki. Preferuje miejsca nasłonecznione oraz gleby piaszczyste, świeże lub suche. Wytrzymały na zanieczyszczenia powietrza, zasolenie, suszę oraz mróz. Róża pomarszczona tworzy zwarte kępy, które silnie zacieniają podłoże i ograniczają rozwój rodzimej roślinności. W szybkim tempie potrafi opanować wydmy nadmorskie, stanowiąc tam zagrożenie zarówno dla rodzimych gatunków roślin, np. wierzy piaskowej, rokitnika zwyczajnego, jak i owadów, które związane są z tym siedliskiem. Może krzyżować się z rodzimymi gatunkami róż. Trudna do usunięcia.

Zastosowanie: gatunek pionierski, stosowany w miastach, jako ozdobny krzew przydrożny i przyuliczny, do obsadzania i umacniania skarp oraz nasypów, do rekultywacji terenów

zdegradowanych. Krzew owocowy, wykorzystywany w przemyśle farmaceutycznym i spożywczym (przetwory z płatków i owoców).

Inwazyjność w Polsce: gatunek jest inwazyjny w skali kraju i stopniowo zajmuje nowe stanowiska. Został zakwalifikowany do IV kategorii gatunków inwazyjnych.

Stanowi szczególne zagrożenie dla wydm i solnisk nadmorskich oraz wydm śródlądowych i muraw kserotermicznych.

W Polsce odnotowano dużą liczbę stanowisk tego gatunku. Znajduje się m.in. w Słowińskim Parku Narodowym, rezerwacie przyrody „Mewia Łacha” oraz obszarach Natura 2000 „Zalew Wiślany i Mierzeja Wiślana” oraz „Zatoka Pucka i Półwysep Helski”, a także w Wigierskim Parku Narodowym.

Inwazyjność w Europie: w wielu krajach Europy jest gatunkiem inwazyjnym w skali kraju lub lokalnie (m.in. w Belgii, Holandii, Niemczech, Danii, na Litwie, w Estonii, Finlandii, Norwegii, Szwecji).

Zalecenia:

Obszary, na których nie należy uprawiać gatunku:

- w pobliżu wydm, lasów i cieków wodnych,
- przynajmniej 50 km od wybrzeża morskiego,
- w otwartym krajobrazie,
- na obszarach chronionych i w ich otulinie.

Zaleca się rezygnację z uprawy lub wprowadzenie poniższych sposobów zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się rośliny poza miejsce uprawy:

- sadzenie roślin na regularnie koszonych trawnikach, wtedy odrosty są systematycznie usuwane,
- wykopywanie młodych roślin na obszarach sąsiadujących z miejscem uprawy (pozostawienie nawet fragmentów korzeni może spowodować pojawienie się nowych odrostów), a w ostateczności chemiczne zwalczanie rośliny na terenach, w których dopuszczalne jest stosowanie herbicydów,
- utylizacja usuniętych roślin poprzez spalenie lub kompostowanie w zamkniętym pojemniku,
- po zakończeniu uprawy usunięcie rośliny, najlepiej wraz z korzeniami (ponieważ tworzy odrosty korzeniowe).

Autor zdjęcia: B. Rohm

Słonecznik bulwiasty

synonim: topinambur

Nazwa łacińska: *Helianthus tuberosus* (synonimy: *H. doronicoides*, *H. strumosus*)

Rodzina: astrowate (Asteraceae)

Pochodzenie: Ameryka Północna

Krótki opis:

Wysoka bylina silnie rosnąca, o żółtych kwiatach. Rozmnaża się przede wszystkim wegetatywnie za pomocą podziemnych pędów (kłączy), bulw oraz fragmentów korzeni, ale również za pomocą nasion. Roślina mało wymagająca, odporna na wysokie temperatury, suszę oraz mróz. Rozprzestrzenia się w dolinach rzecznych, a proces ten przyspieszają powodzie. Tworzy zwarte, wysokie łany (nawet do 3 m) oraz wydziela do gleby związki toksyczne (allelopatyczne) dla innych roślin. W ten sposób silnie ogranicza rozwój rodzimych roślin oraz hamuje naturalną sukcesję roślinności. Jej wpływ na roślinność nadrzeczną porównuje się do wpływu rdestowców. W przypadku uprawy trudny do usunięcia po jej zakończeniu.

Zastosowanie: roślina ozdobna, miódodajna, o jadalnych podziemnych bulwach. Stosowana również jako roślina energetyczna oraz pasza dla zwierząt. Jest sadzona na poletkach na skraju

lasów w celu ograniczenia strat w uprawach rolnych powodowanych przez dziką zwierzynę (przede wszystkim przez dziki).

Inwazyjność w Polsce: gatunek jest inwazyjny w skali kraju, utrzymuje się na dotychczasowych stanowiskach. Został zakwalifikowany do II kategorii gatunków inwazyjnych.

Występuje na nieużytkach oraz przy szlakach komunikacyjnych. Stanowi zagrożenie szczególnie dla roślinności nad brzegami rzek i jezior (m.in. dla ziołorośli).

W Polsce odnotowano dużą liczbę stanowisk tego gatunku, m.in. w dolinie Odry i Nisy Łużyckiej, Biebrzy. W górach spotykana tylko w ich najniższych partiach.

Inwazyjność w Europie: w wielu krajach Europy jest gatunkiem inwazyjnym lokalnie lub w skali kraju (m.in. w Belgii, Francji, Austrii, Czechach, na Litwie, na Łotwie) lub potencjalnie inwazyjnym (m.in. w Niemczech, Rosji).

Zalecenia:

Obszary, na których nie należy uprawiać gatunku:

- w pobliżu lasów, cieków i zbiorników wodnych,
- w otwartym krajobrazie,
- na obszarach chronionych i w ich otulinie.

Zaleca się rezygnację z uprawy lub wprowadzenie poniższych sposobów zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się rośliny poza miejsce uprawy:

- dwukrotne koszenie roślin w sezonie wegetacyjnym (przed zawiązaniem owoców) lub stosowanie zabiegów agrotechnicznych (mulczowanie i frezowanie) na obszarach sąsiadujących z miejscem uprawy,
- ścinanie kwiatostanów po przekwitnięciu,
- utylizacja usuniętych roślin poprzez spalanie lub kompostowanie w zamkniętym pojemniku (ponieważ może odrastać z wyrzuconych fragmentów),
- usunięcie rośliny po zakończeniu uprawy.

Autor zdjęcia:

AnRo0002 (Praca własna) [CC0], undefined

Smotrawa okazała

Nazwa łacińska: *Telekia speciosa* (synonim: *Bupthalmum speciosum*)

Rodzina: astrowate (*Asteraceae*)

Pochodzenie: południowa i wschodnia Europa

Krótki opis:

Bylina o żółtych kwiatach. Rozmnaża się za pomocą nasion. Roślina odporna na zacinienie, preferuje gleby gliniaste, wilgotne i zasobne w azot. Tworzy zwarte, wysokie łany (nawet do 2 m) i w ten sposób ogranicza rozwój rodzimych roślin oraz zmienia strukturę roślinności.

Zastosowanie: roślina ozdobna, miododajna.

Inwazyjność w Polsce: gatunek inwazyjny regionalnie i stopniowo zajmuje nowe stanowiska. Został zakwalifikowany do II kategorii gatunków inwazyjnych.

Rozprzestrzenia się m.in. na zrębach, na obrzeżach lasów, na terenach zdegradowanych i przy szlakach komunikacyjnych. Stanowi zagrożenie szczególnie dla roślinności nad brzegami rzek i jezior (m.in. ziołorośli) oraz wilgotnych łąk.

W Polsce odnotowano dużą liczbę stanowisk tego gatunku, ale głównie na południu kraju, m.in. w Bieszczadach.

Inwazyjność w Europie: w niektórych krajach Europy jest gatunkiem inwazyjnym lokalnie lub w skali kraju (m.in. w Czechach, Danii, Estonii) lub potencjalnie inwazyjnym (m.in. na Litwie, Łotwie, w Norwegii).

Zalecenia:

Obszary, na których nie należy uprawiać gatunku:

- w pobliżu lasów, zbiorników i cieków wodnych,
- w otwartym krajobrazie,
- na obszarach chronionych i w ich otulinie.

Zaleca się rezygnację z uprawy lub wprowadzenie poniższych sposobów zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się rośliny poza miejsce uprawy:

- regularne koszenie roślin w sezonie wegetacyjnym (przed zawiązaniem owoców) na obszarach sąsiadujących z miejscem uprawy,
- ścinanie kwiatostanów po przekwitnięciu,
- utylizacja usuniętych roślin i ich części poprzez spalenie lub kompostowanie w zamkniętym pojemniku,
- usunięcie rośliny po zakończeniu uprawy.

Autor zdjęcia:

Autor: Ralf Roletschek (vom Autor fotografiert) [GFDL (<http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html>) lub CC-BY-SA-3.0 (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>)], undefined

Sumak octowiec

synonim: sumak odurzający

Nazwa łacińska: *Rhus typhina*

Rodzina: nanerczowate (*Anacardiaceae*)

Pochodzenie: Ameryka Północna

Krótki opis:

Wysoki krzew lub małe, wielopniowe drzewo. Liście na jesieni przebarwiają się na czerwono. Tworzy ozdobne owocostany. Rozmnaża się przede wszystkim wegetatywnie, poprzez liczne odrosty korzeniowe, jest rośliną dwupienną. Preferuje miejsca nasłonecznione oraz gleby suche, ubogie, ale może rosnąć również na innych glebach. Jest wytrzymały na zanieczyszczenia powietrza, suszę oraz mroz. Sumak octowiec, tworząc zwarte kępy, ogranicza rozwój rodzimych roślin. Roślina trudna do usunięcia.

Zastosowanie: gatunek ozdobny stosowany w zieleni miejskiej, ogrodach przydomowych, do obsadzania i umacniania skarp oraz nasypów, także do rekultywacji terenów zdegradowanych.

Inwazyjność w Polsce: gatunek jest inwazyjny w skali regionalnej i stopniowo zajmuje nowe stanowiska. Został zakwalifikowany do II kategorii gatunków inwazyjnych.

Może stanowić szczególne zagrożenie dla roślinności nadrzecznej, w tym dla lasów w dolinach rzek (łęgów).

Mała liczba stanowisk w kraju. Stwierdzono go m.in. w Wigierskim Parku Narodowym.

Inwazyjność w Europie: w wielu krajach Europy jest gatunkiem obcym zadomowionym, ale niezakwalifikowanym jako inwazyjny (m.in. w Hiszpanii, Wielkiej Brytanii, Francji, Szwajcarii, we Włoszech, w Niemczech, Czechach, na Łotwie).

Zalecenia:

Obszary, na których nie należy uprawiać gatunku:

- w pobliżu lasów i cieków wodnych,
- w otwartym krajobrazie,
- na obszarach chronionych i w ich otulinie.

Zaleca się rezygnację z uprawy lub wprowadzenie poniższych sposobów zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się rośliny poza miejsce uprawy:

- sadzenie roślin na regularnie koszonych trawnikach, wtedy odrosty są systematycznie usuwane,
- wycinanie lub wykopywanie młodych roślin na obszarach sąsiadujących z miejscem uprawy (pozostawienie nawet drobnych fragmentów może spowodować pojawienie się nowych roślin),
- utylizacja usuniętych roślin poprzez spalenie lub kompostowanie w zamkniętym pojemniku,
- po zakończeniu uprawy usunięcie rośliny, najlepiej wraz z karpiną (ponieważ tworzy odrosty korzeniowe).

Autor zdjęcia: J. Borowski

Świdośliwa Lamarcka

Nazwa łacińska: *Amelanchier lamarckii* (synonimy: *Amelanchier x grandiflora*, *Amelanchier canadensis*, *Amelanchier confusa*)

Rodzina: różowate (*Rosaceae*)

Pochodzenie: Ameryka Północna

Krótki opis:

Wysoki krzew lub niewielkie drzewo. Rozmnaża się za pomocą nasion. Owoce są chętnie zjadane przez ptaki, a nasiona przenoszone są na znaczne odległości. Preferuje gleby kwaśne, piaszczyste. Może mieć wpływ na rodzimą przyrodę poprzez ograniczenie rozwoju innych roślin.

Zastosowanie: roślina o ozdobnych kwiatach i liściach, miododajna, jej owoce są jadalne (owoce deserowe i na przetwory).

Inwazyjność w Polsce: gatunek jest inwazyjny tylko w skali lokalnej, ale stopniowo zajmuje nowe stanowiska. Został zakwalifikowany do II kategorii gatunków inwazyjnych.

W przyrodzie występuje przede wszystkim na terenach leśnych, w zaroślach i w pobliżu obszarów miejskich.

Od kilkudziesięciu lat rozprzestrzenia się w lasach na terenie województw łódzkiego, mazowieckiego i wielkopolskiego oraz w niektórych rejonach śląskiego.

Inwazyjność w Europie: w niektórych krajach Europy jest gatunkiem lokalnie inwazyjnym (m.in. w Belgii, Niemczech, Wielkiej Brytanii, Norwegii, Szwecji).

Zalecenia:

Obszary, na których nie należy uprawiać gatunku:

- w pobliżu lasów,
- w otwartym krajobrazie,
- na obszarach chronionych i w ich otulinie.

Zaleca się rezygnację z uprawy lub wprowadzenie poniższych sposobów zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się rośliny poza miejsce uprawy:

- regularne koszenie lub wrywanie młodych roślin z obszarów sąsiadujących z miejscem uprawy,
- ścinanie kwiatostanów po przekwitnięciu i ich utylizację,
- usunięcie rośliny po zakończeniu uprawy.

Autor zdjęcia:

Rasbak, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Amelanchier_lamarckii_bladeren.jpg?uselang=en

Tojeść kropkowana

Nazwa łacińska: *Lysimachia punctata* (synonim: *L. verticillaris*)

Rodzina: pierwiosnkowate (*Primulaceae*)

Pochodzenie: południowo-wschodnia Europa

Krótki opis:

Bylina o ozdobnych żółtych kwiatostanach. Rozmnaża się za pomocą podziemnych pędów (kłączy) oraz nasion. Preferuje gleby świeże lub wilgotne. Może tworzyć zwarte kępy i w ten sposób ograniczać rozwój rodzimej roślinności.

Zastosowanie: roślina ozdobna w ogrodach przydomowych i zieleni publicznej.

Inwazyjność w Polsce: gatunek jest inwazyjny tylko w skali lokalnej, ale stopniowo zajmuje nowe stanowiska. Został zakwalifikowany do I kategorii gatunków inwazyjnych.

Roślina ta występuje na wilgotnych łąkach, torfowiskach, w nadrzecznych zbiorowiskach bylin (ziółoroślach), zaroślach oraz lasach łęgowych.

W Polsce odnotowano małą liczbę stanowisk tego gatunku. Znajdują się one głównie w Sudetach, na Górnym Śląsku i Podhalu.

Inwazyjność w Europie: w niektórych krajach Europy jest gatunkiem inwazyjnym lokalnie lub w skali kraju (np. w Norwegii, Szwecji).

Zalecenia:

Obszary, na których nie należy uprawiać gatunku:

- w pobliżu lasów, torfowisk i cieków wodnych,
- w otwartym krajobrazie,
- na obszarach chronionych i w ich otulinie.

Zaleca się rezygnację z uprawy lub wprowadzenie poniższych sposobów zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się rośliny poza miejsce uprawy:

- regularne wykopywanie młodych roślin z obszarów sąsiadujących z miejscem uprawy (ponieważ może odrastać z fragmentów kłaczy),
- ścinanie kwiatostanów po przekwitnięciu i ich utylizację,
- usunięcie rośliny po zakończeniu uprawy.

Autor zdjęcia:

Stefan Didam-Schmallenberg („Selbst fotografiert – own work”) [GFDL (<http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html>) lub CC-BY-SA-3.0-2.5-2.0-1.0 (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0>)], undefined

Wiązowiec zachodni

Nazwa łacińska: *Celtis occidentalis*

Rodzina: wiązowate (*Ulmaceae*)

Pochodzenie: Ameryka Północna

Krótki opis:

Drzewo o szerokiej koronie, specyficznie łuszczącej się korze i brązowych owocach. Liście przebarwiają się jesienią na kolor jasnożółty. Rozmnaża się za pomocą nasion i poprzez odrosty korzeniowe. Nasiona są rozprzestrzeniane przez ptaki. Preferuje miejsca nasłonecznione oraz wilgotne, żyzne gleby, ale może rosnąć również na innych glebach. Jest wytrzymały na zanieczyszczenia powietrza, zacienienie i suszę oraz odporny na choroby naczyniowe. Tworząc zwarte kępy, które zacieniają podłoże, może ograniczać rozwój roślin rodzimych.

Zastosowanie: drzewo ozdobne rzadko spotykane w uprawie.

Inwazyjność w Polsce: gatunek jest inwazyjny tylko w skali lokalnej, ale stopniowo zajmuje nowe stanowiska. Został zakwalifikowany do I kategorii gatunków inwazyjnych.

Stanowi szczególne zagrożenie dla roślinności nadrzecznej (m.in. dla łęgów).

Występuje m.in. na Dolnym Śląsku, ziemi lubuskiej i w Wielkopolsce, głównie w miastach (Wrocław, Poznań), niekiedy w dolinach rzek (np. Odry).

Inwazyjność w Europie: w wielu krajach Europy jest gatunkiem obcym, ale niezakwalifikowanym jako inwazyjny (m.in. we Francji, Włoszech, w Austrii, w Czechach, na Węgrzech, Ukrainie).

Zalecenia:

Obszary, na których nie należy uprawiać gatunku:

- w pobliżu lasów i cieków wodnych,
- w otwartym krajobrazie,
- na obszarach chronionych i w ich otulinie.

Zaleca się rezygnację z uprawy lub wprowadzenie poniższych sposobów zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się rośliny poza miejsce uprawy:

- wycinanie lub wykopywanie młodych roślin na obszarach sąsiadujących z miejscem uprawy,
- po zakończeniu uprawy usunięcie drzewa, najlepiej wraz z karpiną (ponieważ tworzy odrosty korzeniowe).

Autor zdjęcia: Z. Dajdok

Winobluszcz zaroślowy

Nazwa łacińska: *Parthenocissus inserta* (synonim: *P. vitacea*)

Rodzina: winoroślowate (*Vitaceae*)

Pochodzenie: Ameryka Północna

Krótki opis:

Drewnięjące pnącze o niebieskich owocach, tworzące wąsy czepne (pozbawione przylg). Jesienią liście przebarwiają się na czerwono. Rozmnaża się za pomocą ukorzeniających się pędów i przez nasiona. Jego owoce są zjadane, a nasiona rozsiewane przez ptaki na znaczne odległości. Gatunek dobrze znosi mróz, ocienienie i suszę oraz zanieczyszczenia powietrza, ma niewielkie wymagania glebowe. W związku z tym łatwo zajmuje nowe tereny, gdzie tworzy zwarte łąny lub porasta drzewa i krzewy.

Zastosowanie: ozdobna roślina okrywowa i pnąca, sadzona w miastach i rejonach przemysłowych.

Inwazyjność w Polsce: gatunek jest inwazyjny w skali regionalnej i stopniowo zajmuje nowe stanowiska. Został zakwalifikowany do II kategorii gatunków inwazyjnych.

Często dziczeje, rozprzestrzenia się na terenach przekształconych, jak również w lasach i zaroślach, na brzegach rzek i jezior.

W Polsce odnotowano dużą liczbę stanowisk tego gatunku, głównie na zachodzie i południu kraju. Na obszarach chronionych stwierdzony m.in. w Ojcowskim Parku Narodowym.

Inwazyjność w Europie: w niektórych krajach Europy jest gatunkiem inwazyjnym w skali kraju lub lokalnie (m.in. w Belgii, Austrii, Rosji) lub potencjalnie inwazyjnym (m.in. we Francji).

Zalecenia:

Obszary, na których nie należy uprawiać gatunku:

- w pobliżu lasów, cieków i zbiorników wodnych,
- w otwartym krajobrazie,
- na obszarach chronionych i w ich otulinie.

Zaleca się rezygnację z uprawy lub wprowadzenie poniższych sposobów zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się rośliny poza miejsce uprawy:

- regularne koszenie lub wykopywanie młodych roślin z obszarów sąsiadujących z miejscem uprawy,
- usunięcie rośliny po zakończeniu uprawy.

Autor zdjęcia:

Sten [CC-BY-SA-3.0-2.5-2.0-1.0 (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0>) lub GFDL (<http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html>)], undefined

**Deklaracja o stosowaniu Kodeksu dobrych praktyk
„Ogrodnictwo wobec roślin inwazyjnych
obcego pochodzenia”**

Imię i nazwisko	
Nazwa firmy/organizacji/instytucji/organu	
Adres	
Telefon	
E-mail	
Data	
Podpis	

Wypełnij deklarację o stosowaniu Kodeksu dobrych praktyk w ogrodnictwie

Złożenie deklaracji będzie potwierdzeniem, że Ty lub Twoja firma/organizacja/instytucja stosuje zasady Kodeksu dobrych praktyk w ogrodnictwie.

Dzięki złożeniu deklaracji Ty lub Twoja firma/organizacja/instytucja będziecie mogli:

- powoływać się na złożoną promesę,
- stosować logo będące potwierdzeniem stosowania Kodeksu dobrych praktyk w ogrodnictwie oraz
- otrzymywać bezpłatnie materiały promocyjne do dystrybucji w sklepie, urzędzie czy podczas konferencji.

Jeśli reprezentujesz organizację (np. stowarzyszenie lub związek) zreszającą inne podmioty, deklaracja będzie oznaczała, że angażujesz się w rozpowszechnianie Kodeksu dobrych praktyk w ogrodnictwie wśród członków organizacji i zaprosisz ich do złożenia deklaracji indywidualnie.

Wypełnioną deklarację należy przekazać na adres:
Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa.

Deklarację można również wypełnić elektronicznie w serwisie: kdpo.gdos.gov.pl

Rezygnacja ze złożonej deklaracji odbywa się w ten sam sposób co jej złożenie – poprzez przekazanie rezygnacji pocztą tradycyjną lub elektroniczną.

Monitoring gatunków obcych

Jeśli zaobserwowałeś inwazyjne gatunki obce w Twoim otoczeniu, prześlij informację do bazy danych Instytutu Ochrony Przyrody PAN (na adres: ias@iop.krakow.pl lub Instytut Ochrony Przyrody PAN, al. Mickiewicza 33, 31-120 Kraków, z dopiskiem „Gatunki obce w Polsce”).

Na podstawie otrzymanych informacji możliwe będzie ustalenie aktualnego zasięgu gatunku i monitorowanie tempa jego rozprzestrzeniania się.

Dane te będą również przydatne przy planowaniu działań polegających na zapobieganiu rozprzestrzenienia się inwazyjnych gatunków obcych lub usuwaniu ich ze środowiska.

kdpo.gdos.gov.pl

www.gdos.gov.pl

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa
tel.: 22 57-92-900, fax: 22 57-92-127, e-mail: kancelaria@gdos.gov.pl